

Vjersko-prosvjetni rad i obrazovni proces u džamijama na području Bosne i Hercegovine odvijao se kroz nekoliko različitih oblika. Hutba (govor) koji se održava petkom obavezni je dio džuma-namaza i *vaz* (opće predavanje) bili su najčešći oblici prosvjećivanja. U Bosni i Hercegovini decenijama se njegovala, čuvala i prakticirala forma hutbe i vaza kao najrasprostranjenija i legitimna forma vjersko-prosvjetnog rada.

U ovom broju donosimo hutbu: Ishak ef. Sedića i vaz Mensur ef. Pašalića.

Hutba

NAŠA NAIVNOST

UDK 28-475.5(042)

Ishak SEDIĆ

Hvala Allahu koji nas je učinio muslimanima! Hvala Allahu što pripadamo ummetu Muhammeda, s.a.v.s., narodu za kojeg Uzvišeni Allah kaže:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
فَوَتَنهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ
الْكِتَابِ لَبَلَّغْنَا الْخَيْرَ إِلَيْهِمْ لَوْ كُنْتُمْ
هُمُ الْفَاسِقُونَ

Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio: tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćate, i u Allaha vjerujete (Ali-Imran, 110.).

Hvala Allahu kad imamo uputu Kur'an a.š. i sunnet Muhammeda, s.a.v.s., ta dva izvora naše vjere islama, koji nas usmjeravaju i vode Pravom putu, putu spasa i sreće na oba svijeta. U njima je sve kazano i pojašnjeno. I za ovo kazivanje o malo neuobičajenoj, ali vrlo važnoj temi, a riječ je o naivnosti našeg naroda, nalazimo opomenu i pojašnjenje, i u Kur'anu i u hadisima Poslanika, s.a.v.s.

U rječnicima stranih riječi navodi se da je riječ 'naivan' porijeklom iz francuskog jezika (naif), a znači: biti prostodušan, prirodan, bezazlen, neizvještačen, otvoren, iskren, neiskusan,

djetinjast, itd. Kada pratimo ovo značenje, može se zaključiti da ove osobine manje-više krasi vjernike, i da je naivnost u biti pozitivna osobina. Pa i Poslanik, s.a.v.s., je govorio:

الْمُؤْمِنُ عَزِيمٌ كَرِيمٌ أَلْفَا جُرْخَبَلِيٍّ

“Vjernik je naivan (lahko bude prevaren zbog svoje blage čudi i povjerenosti prema drugome) i plemenit, a nevjernik je varalica i zlikovac” (Ebu Davud, Tirmizi i Hakim – hasen).

I doista, zbog svoje urođene dobrote i plemenitosti, naš narod se često naivno ponašao u odnosu na druge. Nevolja je što nas je sve to skupo koštalo, jer su drugi tu naivnost svjesno zloupotrijebili.

Pojam naiva je skupno ime za umjetničko stvaralaštvo naivaca, kao naivci – umjetnici, slikari i dr. Gotovo svakodnevno pratimo, svjedočimo naivnosti naših rukovodilaca kod pregovora s drugima, kao i njihovoj lošoj organizaciji za bolji život i izlazak iz krize u kojoj se nalazi naš narod.

Jedna od definicija naivnosti bila bi: “Naivnost je vjerovanje da će drugi biti dobri prema tebi zato što si ti dobar prema njima... kao kad

ovca ode među vukove i vjeruje da je oni neće pojesti zato što ona nema namjeru pojesti njih.” Zbog svoje bezazlenosti i čistih srca priča se o naivnosti naše djece i omladine, ali ni odrasli često ne zaostaju u tome, i kada se to loše završi, ostaje tužna konstatacija: “Ovo nam je naša naivnost i zaboravnost dala”.

Iako je naivnost okarakterizirana kao pozitivna osobina, zbog okruženja i mogućnosti zloupotrebe od brojnih neprijatelja, kao i posljedica nasjedanja na dunjalučke izazove i poroke, ona je vjernicima zabranjena. Da nam se ne desi i ne ponovi progon, stradanje, ponižavanje i pitanje opstanka našeg naroda, ne smiju se ponavljati iste greške toliko puta. Poslanik, s.a.v.s., nas je direktno na to upozorio:

لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جِحْرٍ مَرَّتَيْنِ

“Vjernik neće dopustiti da ga zmija iz jedne rupe ujede dva puta” (*Muttefekun alejbi*).

Zbog te naivnosti i zaboravnosti desilo nam se deset i više puta stradanje i pokušaj uništenja od istog neprijatelja. U Kur'anu je pojašnjeno i zbog čega je došlo do toga, šta smo radili, a nismo smjeli:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ
دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
مُبِينًا

*O vjernici, ne prijateljujte s ne-
vjernicima umjesto s vjernicima!
Zar hoćete da pružite Allahu
očigledan dokaz protiv sebe?*
(En-Nisa', 144.).

Dakle, samo miran suživot, ko-
rektni odnosi i poslovna suradnja s
drugima može, a prijateljstvo može
biti samo među vjernicima:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ
رُؤْيَاءُ الْمَعْرُوفِ وَيُحِبُّونَ الْمُؤْمِنِينَ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
أَوَلَمْ يَأْتُوا رَسُولَهُ بِالْحَقِّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
كَسِيرٌ حَمِيمٌ

*A vjernici i vjernice su pri-
jatelji jedni drugima; traže
da se čine dobra djela, a od
nevaljalih odvrataju, i na-
maz obavljaju i zekat daju, i
Allahu i Poslaniku Njegovu se
pokoravaju. To su oni kojima
će se Allah sigurno smilovati.
Allah je doista silan i mudar”*
(Et-Teuba, 71.).

Ne može se naivno uzimati za
tačno sve što se čuje, pročita i što dru-
gi prenesu. Puno je dezinformacija,
lažnih obećanja i prikrivenih interesa.
Mora se biti rezervirano, oprezno i
prije zaključaka i odluka sve dobro
preispitati. Tako i Kur'an nalaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ سَفِينٌ فَتَبَيَّنْ
وَأَنْتُمْ صِبْوَةٌ قَوْمًا بِيَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَدُوًّا
فَعَلْتُمْ تَادِيَةً

*O vjernici, ako vam smutljivac
donese kakvu vijest, dobro je
provjerite, da u neznanju nekom
zlo ne učinite, pa da se zbog
onoga što ste učinili pokajete*
(El-Hudžurat, 6.).

Muhammed, s.a.v.s., je govorio:

كَفَيْتُ لِمَرْءٍ إِذَا مَا أَحْبَبْتُمْ كَمَا يَسْمَعُ

“Dosta je čovjeku grijeha da
pripovijeda i izvješćuje o svemu
što je čuo” (Ebu Davud i Hakim
– sahih).

Naivnost pojedinaca ogleda se i u
prihvatanju svega što od drugih čuju.
Pojaviše se pojedinci i grupe, koji su
se odvojili od zajednice – ummeta,
formirajući svoje stranke i pravce, rade
ono što Poslanik, s.a.v.s., nije radio
niti odobrio i zavode naivne i neu-
pućene vjernike. Ti zavedeni slušaju i
slijepo oponašaju samozvane šejhove
i emire, umjesto da bolje upoznaju i
pridržavaju se dva glavna izvora naše
vjere, Kur'ana i sunneta. Naravno, kod
određenih nedoumica i nejasnoća će
konsultirati mjerodavne učenjake i
svoju ulemu.

Jedan od povoda obraćanja o ovoj
temi je nekoliko izvanrednih radova
koji govore o štetnosti i zabrani
igara na sreću, kocke, klađenja i
drugih poroka, objavljenih u *Prepo-
rodu* od 1.1.2014. Teško se pomiriti
s činjenicom da je veliki procent
našeg naroda naivno upao u ralje
ovih velikih poroka, koji dodatno
ponižavaju, srozavaju i materijalno,
duhovno i fizički ugrožavaju ionako
osiromašen narod. Tome se može
dodati olahko upadanje u dugove
uzimanjem kredita s visokim ka-
matama, kupovinom nekretnina od
strane onih imućnih, koje vjerovatno
neće nikada koristiti. Siromašni koji
upadaju u ove igre, zabave i poroke,
prodaju osnovne stvari za život, i
na kraju ostaju bez ničega. Lahko se
može sagledati sva nevolja, kako
narod nepromišljeno i naivno sam
sebe dovodi u propast.

Kod ishrane stanovništva pravi
se velika greška i ugrožava zdravlje
onih koji kupuju i konzumiraju jeftine
proizvode sa tržišta. To je često
hrana s primjesama i sastojcima koji
su muslimanima haram – zabranjeni.
Nije bitna cijena, već kvalitet hrane,
kao i njena šerijatska i higijenska

ispravnost. Pa zdravlje je najskuplje,
a ugrožavamo ga tim nekvalitetnim
proizvodima, samo Bog zna kakvih
sadržaja i ispravnosti. Osim toga,
možemo sami proizvesti, barem
za sebe, ekološki čistu hranu, ili
kupovati od provjerenih domaćih
proizvođača, s halal certifikatima,
od svoga naroda. Ovo su neke od
tih brojnih naivnosti našeg naroda
o kojima moramo govoriti, pisati i
tako druge savjetovati.

Vjernik treba biti obazriv, oprezan
i promišljen. Nikada nabrzinu ne
donositi odluke, zaključke i prihva-
tati sve novo za gotovo. Vjernik od
Allaha, dž.š., ima nešto što drugi
nemaju. To nam pojašnjava Poslanik,
s.a.v.s., u hadisima:

إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى عِبَادًا يَعْرِفُونَ النَّاسَ بِالتَّوَسُّمِ

“Zaista ima Allahovih robo-
va koji ljude poznaju svojom
proncljivošću (intuicijom)”
(Hakim i Bezzar – hasen).

إِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِرُؤْيُورِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ

“Bojte se vjernikove pronclji-
vosti jer on gleda sa svjetlom
(nurom) Uzvišenog Allaha.”
(Tirmizi, Taberani, Ibnu Adijj
i Buhari u “Tarihu” – hasen).

Kada ovakvi budemo, onda će nas
i drugi više uvažavati. Mi trebamo
biti uzor drugima, a ne povoditi
se za njima, zanemarujući svoje
vrijednosti. Naivnost jeste vrlina,
ali kod brojnih neprijatelja, zala,
smutnji, laži, raznih poroka i grijeha,
u mnogim situacijama naivan se ne
smije nikako biti.

Uzvišeni Allahu, sačuvaj nas
i zaštititi od posljedica naših ne-
promišljenih djela i postupaka, od
posljedica naše naivnosti u koju
povremeno nesmotreno upadamo.
Mi se sami ne možemo i ne znamo
sačuvati, i zato Te molimo za Tvoje
čuvanje i zaštitu.